

פרשת השבוע פותחת בפסוק:

1 מהאֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא ("אֲבָרְהָם"). וְעִנְנָן הַשָּׁנִי הוּא 41
 2 הָאֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא הַתְּעוּרוֹת מִלְּמַעְלָה, בְּחֵינַת אֲבָרְהָם, שְׁ(בְּאֵה 42
 3 לְאַחֲרֵי הָאֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא הַתְּעוּרוֹת מִלְּמַטָּה (וְ)נֹתְנָת פֶּתַח 43
 4 בְּאֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא שְׁיִהְיֶה כְּתוּצָא מִמֶּנָּה עִנְנָן שֶׁל 44
 5 הוֹלְדָה⁴, וְזֶהוּ עִנְנָן "אֲבָרְהָם" 45
 6 הוֹלִיד אֶת יִצְחָק"⁵ הֵינּוּ 46
 7 הַתְּעוּרוֹת מִלְּמַעְלָה שֶׁעַל־יְדֵיהֶן 47
 8 הַתְּעוּרוֹת לְמַטָּה 'מֹולִידָה', מְבִיאָה 48
 9 פִּירוֹת וְתוּצָאוֹת. 49

1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם, אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק.¹ 2
 3 וַיְדוּעָה הַקּוֹשֵׁיָא בְּזָה, בְּמַרְשֵׁי הַתּוֹרָה וּבְתוֹרַת הַחֲסִידוֹת דְּמֵאַחַר 4
 5 "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק" 6
 7 וְלִכְאוּרָה הֵרִי זֶה כְּפִילוֹת מִיּוֹתֵר?² 6
 8 גַּם צָרִיךְ לְהִבִּין מְדוּעַ נִזְכָּרוּ 7
 9 בְּפִתּוּב אֲבָרְהָם וְיִצְחָק 8
 10 בְּשְׂמוֹתֵיהֶם שְׁתֵּי פְעָמִים?³ 9
 11 וּמִבְּאֵר בְּזָה בְּתוֹרָה אֹר² 10
 12 לְאִדְמוֹרִי הַזֶּקֶן וּבְתוֹרַת חַיִּים³ 11
 13 לְבִנו אִדְמוֹרִי הָאֲמַצְעִי (דִּי 12
 14 חֲסִידֵישָׁע סִדְרָה פִּרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ 13
 15 הַחֲסִידוֹת), שְׁ"אֲבָרְהָם" הוּא 14
 16 בְּחֵינַת 'מִין דְּכוּרִין', זְכוּרִים 15
 17 אֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא, הַתְּעוּרוֹת 16
 18 מִלְּמַעְלָה וְ"יִצְחָק" הוּא בְּחֵינַת 17
 19 'מִין נוֹקְבִין' נְקִיבִים, 18
 20 אֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא הַתְּעוּרוֹת 19
 21 מִלְּמַטָּה. כְּלוּמַר בְּדֶרֶךְ כָּלל הַשְּׁפַעָה 20
 22 בָּאָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְהוֹזַכַּר מִסְּמַל אֵת 21
 23 בְּחֵינַת הַמְּשִׁפֵּיעַ, וְהוֹנֵקָה מִסְּמַלֵּת אֵת 22
 24 בְּחֵינַת הַמְּקַבֵּל, וְהַשְּׁפַעָה הִיא הַמְּשַׁכָּה 23
 25 שֶׁל 'מִין דְּכוּרִין', אֵךְ יֵשׁ גַּם הַתְּעוּרוֹת 24
 26 וְהַשְּׁפַעָה בְּדֶרֶךְ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וְהִיא 25
 27 הַתְּעוּרוֹת וְהַעֲלָאָה שֶׁל 'מִין נוֹקְבִין', 26
 28 וְעַל כֵּךְ מְבֹאָר כַּאֲן שֶׁעֲבוּדַת ה' שֶׁל 27
 29 אֲבָרְהָם הִייתָה בְּדֶרֶךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, 28
 30 וְשֶׁל יִצְחָק הִייתָה בְּדֶרֶךְ מִלְּמַטָּה 29
 31 לְמַעְלָה. 30
 32 וְיֵשׁ בְּזָה שְׁנֵי עִנְיָנִים שׁוֹנִים, 31
 32 וְלִכֵּן לְאִמְתוֹ שֶׁל דְּבַר אֵין בְּפִסּוּק 32
 33 כְּפִילוֹת. עִנְנָן הָרֵאשׁוֹן הוּא 33
 34 הָאֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא הַתְּעוּרוֹת 34
 35 (הַמְּשַׁכָּה) מִלְּמַעְלָה שְׁמַעְוֹרְרַת 35
 36 אֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא הַתְּעוּרוֹת 36
 37 מִלְּמַטָּה, וְזֶהוּ "יִצְחָק בֶּן 37
 38 אֲבָרְהָם", שְׁהֵאֲתַעְרוּתָא־ 38
 39 דְלַתְמָא ("יִצְחָק") הִיא 39
 40 בְּבִחֵינַת 'בֶּן', שְׁנִלְקַחְתָּ וְנוֹבַעַת 40

בס"ד. שבת פרשת תולדות, ב' כסלו, ה'תשכ"ה*

1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם, אֲבָרְהָם הוֹלִיד 1
 2 אֶת יִצְחָק. וַיְדוּעָה הַקּוֹשֵׁיָא בְּזָה, 2
 3 דְּמֵאַחַר שְׁפָכְרָ נְאָמַר "יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם", לְמָה 3
 4 חוֹזֵר הַפֶּתוּב וְכוּפֹל "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק". 4
 5 גַּם צָרִיךְ לְהִבִּין מְדוּעַ נִזְכָּרוּ בְּפִתּוּב אֲבָרְהָם 5
 6 וְיִצְחָק שְׁתֵּי פְעָמִים. וּמִבְּאֵר בְּזָה בְּתוֹרָה אֹר² 6
 7 וּבְתוֹרַת חַיִּים³ (דִּי חֲסִידֵישָׁע סִדְרָה), 7
 8 שְׁ"אֲבָרְהָם" הוּא בְּחֵינַת 'מִין דְּכוּרִין', 8
 9 אֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא, וְ"יִצְחָק" הוּא בְּחֵינַת 'מִין 9
 10 נוֹקְבִין', אֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא. וְיֵשׁ בְּזָה שְׁנֵי 10
 11 עִנְיָנִים. עִנְנָן הָרֵאשׁוֹן הוּא הָאֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא 11
 12 שְׁמַעְוֹרְרַת אֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא, וְזֶהוּ "יִצְחָק בֶּן 12
 13 אֲבָרְהָם", שְׁהֵאֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא ("יִצְחָק") הִיא 13
 14 בְּבִחֵינַת 'בֶּן', שְׁנִלְקַחְתָּ מִהָאֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא 14
 15 ("אֲבָרְהָם"). וְעִנְנָן הַשָּׁנִי הוּא הָאֲתַעְרוּתָא־ 15
 16 דְלַעֲיֵלָא שְׁ(בְּאֵה לְאַחֲרֵי הָאֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא 16
 17 (וְ)נֹתְנָת פֶּתַח בְּאֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא שְׁיִהְיֶה מִמֶּנָּה 17
 18 עִנְנָן שֶׁל הוֹלְדָה⁴, וְזֶהוּ עִנְנָן "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת 18
 19 יִצְחָק"⁵. וְעוֹד בְּאֹר בְּזָה⁶, דְּהֵנָּה, אֲבָרְהָם הוּא 19
 20 בְּחֵינַת חֲסֵד, וּבְעֲבוּדַת הָאָדָם הוּא עִנְנָן הָאֲהֻבָה. 20
 21 וְיִצְחָק הוּא בְּחֵינַת גְּבוּרָה, וּבְעֲבוּדַת הָאָדָם הוּא 21
 22 עִנְנָן הַיְרָאָה. וְכִיּוֹן שְׁשֵׁנִי הַעִנְיָנִים דְּאֲהֻבָה וְיִרָאָה 22
 23 נְחָלְקִים בְּכָלִלוֹת לְשֵׁתֵי מְדַרְגּוֹת, אֲהֻבָה זֹטָא 23
 24 וְאֲהֻבָה רַבָּה, יְרָאָה זֹטָא וְיִרָאָה עֵילָאָה יִרָאָה 24
 25 נְאָמַר בְּפִסּוּק שְׁתֵּי פְעָמִים "אֲבָרְהָם" וּשְׁתֵּי 25
 26 פְעָמִים "יִצְחָק". וְהֵנָּה, סִדְרָה הַעֲבוּדָה הוּא - 26
 27 יְרָאָה תְּמָאָה, אֲהֻבָה זֹטָא, אֲהֻבָה רַבָּה וְיִרָאָה 27

1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם, אֲבָרְהָם הוֹלִיד 1
 2 אֶת יִצְחָק. וַיְדוּעָה הַקּוֹשֵׁיָא בְּזָה, 2
 3 דְּמֵאַחַר שְׁפָכְרָ נְאָמַר "יִצְחָק בֶּן אֲבָרְהָם", לְמָה 3
 4 חוֹזֵר הַפֶּתוּב וְכוּפֹל "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק". 4
 5 גַּם צָרִיךְ לְהִבִּין מְדוּעַ נִזְכָּרוּ בְּפִתּוּב אֲבָרְהָם 5
 6 וְיִצְחָק שְׁתֵּי פְעָמִים. וּמִבְּאֵר בְּזָה בְּתוֹרָה אֹר² 6
 7 וּבְתוֹרַת חַיִּים³ (דִּי חֲסִידֵישָׁע סִדְרָה), 7
 8 שְׁ"אֲבָרְהָם" הוּא בְּחֵינַת 'מִין דְּכוּרִין', 8
 9 אֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא, וְ"יִצְחָק" הוּא בְּחֵינַת 'מִין 9
 10 נוֹקְבִין', אֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא. וְיֵשׁ בְּזָה שְׁנֵי 10
 11 עִנְיָנִים. עִנְנָן הָרֵאשׁוֹן הוּא הָאֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא 11
 12 שְׁמַעְוֹרְרַת אֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא, וְזֶהוּ "יִצְחָק בֶּן 12
 13 אֲבָרְהָם", שְׁהֵאֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא ("יִצְחָק") הִיא 13
 14 בְּבִחֵינַת 'בֶּן', שְׁנִלְקַחְתָּ מִהָאֲתַעְרוּתָא־דְלַעֲיֵלָא 14
 15 ("אֲבָרְהָם"). וְעִנְנָן הַשָּׁנִי הוּא הָאֲתַעְרוּתָא־ 15
 16 דְלַעֲיֵלָא שְׁ(בְּאֵה לְאַחֲרֵי הָאֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא 16
 17 (וְ)נֹתְנָת פֶּתַח בְּאֲתַעְרוּתָא־דְלַתְמָא שְׁיִהְיֶה מִמֶּנָּה 17
 18 עִנְנָן שֶׁל הוֹלְדָה⁴, וְזֶהוּ עִנְנָן "אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת 18
 19 יִצְחָק"⁵. וְעוֹד בְּאֹר בְּזָה⁶, דְּהֵנָּה, אֲבָרְהָם הוּא 19
 20 בְּחֵינַת חֲסֵד, וּבְעֲבוּדַת הָאָדָם הוּא עִנְנָן הָאֲהֻבָה. 20
 21 וְיִצְחָק הוּא בְּחֵינַת גְּבוּרָה, וּבְעֲבוּדַת הָאָדָם הוּא 21
 22 עִנְנָן הַיְרָאָה. וְכִיּוֹן שְׁשֵׁנִי הַעִנְיָנִים דְּאֲהֻבָה וְיִרָאָה 22
 23 נְחָלְקִים בְּכָלִלוֹת לְשֵׁתֵי מְדַרְגּוֹת, אֲהֻבָה זֹטָא 23
 24 וְאֲהֻבָה רַבָּה, יְרָאָה זֹטָא וְיִרָאָה עֵילָאָה יִרָאָה 24
 25 נְאָמַר בְּפִסּוּק שְׁתֵּי פְעָמִים "אֲבָרְהָם" וּשְׁתֵּי 25
 26 פְעָמִים "יִצְחָק". וְהֵנָּה, סִדְרָה הַעֲבוּדָה הוּא - 26
 27 יְרָאָה תְּמָאָה, אֲהֻבָה זֹטָא, אֲהֻבָה רַבָּה וְיִרָאָה 27

(* ע"פ לקו"ש ח"ה ע' 366 ואילך. 1) ריש פרשתנו. 2) יז, ג-ד. 3) קמג, ג ואילך. קמח, סע"ב ואילך. 4) בדוגמת מ"ד ומ"ן בגשמיות, אשר (א) הזרעת האשה היא ע"י התעוררות הזכר, וגם (ב) בירור טיפת מ"ן (שע"ז נעשה ההולדה) הוא מהמשכת מ"ד (סד"ה ואלה תולדות בתו"א (יז, סע"ג ואילך) ותו"ח (קמח, סע"ב ואילך)). 5) וזהו גם מה שנרמז בתחילת הפסוק תולדות יצחק בן אברהם, אשר התולדות דיצחק הוא להיותו בן אברהם (תו"ח שם (קמח, ד ואילך)). 6) אוה"ת פרשתנו קלו, ב.

ואלה תולדות יצחק בן אברהם

ביאור בדרך אפשר

1 הוא סדר ארבע אותיות שם ה' מלמטה למעלה⁷. וכפי
 2 שמוכח בחסידות (מהוהוה) שהיו"ד של שם ה' היא "דחילו", יראה. וה"א
 3 (הראשונה) היא "דחיימו", אהבה. הוא"ו היא "דחיימו" וה"א (האחרונה) היא
 4 "דחילו", וסדר הדברים הוא שהתחלה היא ביראה תתאה, אחר כך שתי בחינות
 5 של אהבה, ואהבה זוטא ואהבה רבה
 6 (רמז לדבר: "ואהבת" בנימטריא ב'
 7 פעמים "אור", ואחר כך באים לבחינת
 8 יראה עילאה שלמעלה מאהבה רבה.
 9 וכן הוא גם הסדר בעבודת
 10 התפלה (שעליה נאמר⁸
 11 סולם מוצב ארצה וראשו
 12 מגיע השמימה - היינו סדר
 13 העבודה בתפילה הוא מהארץ לשמים,
 14 מלמטה למעלה), שלכל-
 15 לראש השלב הראשון בעבודת
 16 התפילה הוא ענין יראה תתאה,
 17 שצריכה להיות קודם
 18 התפלה⁹ בתור הכנה לתפילה
 19 (כפירוש¹⁰ בתורת החסידות
 20 שהתודש דעבודת התפלה
 21 שהיא עבודה מיוחדת של התכונות
 22 המעוררת את הרגש הוא ענין
 23 האהבה, ואילו ענין היראה
 24 צריך להיות במשך כל היום
 25 ולא רק בעת עבודת התפילה).
 26 ואחר-כך בעת התפלה עצמה,
 27 צריך לעורר את האהבה,
 28 תחלה אהבה זוטא ואחר-כך
 29 בהמשך התפילה, ככל שמוסיפים
 30 להתעמק בהתכונות ולעורר את הרגש,
 31 צריך להגיע לדרגה נעלית יותר באהבת
 32 ה', אהבה רבה. ואחר-כך
 33 בתפלת 'שמונה-עשרה' שהיא של עבודת התפילה באים
 34 ליראה עילאה, הדרגה הגבוהה ביראה (הנעלית יותר מאהבה רבה)
 35 ביטול במציאות ביטול מוחלט של המציאות האישית.
 36 וזהו סדר הפתוב לפי ביאור זה בענינים הפנימי של אברהם ויצחק
 37 "יצחק (בן) אברהם, אברהם (הוליד את) יצחק", דהיינו
 38 - סדר הדברים בעבודת ה' הוא יראה (תתאה), מידתו של יצחק
 39 אהבה (זוטא), מידתו של אברהם אהבה (רבה) שגם היא מידתו
 40 של אברהם, יראה (עילאה) שגם היא מידתו של יצחק.

ביאור בדרך אפשר

41 ולפי שני ביאורים הנ"ל מבארת מעלת יצחק על אברהם
 42 (שלכן הנה לעתיד-לבא יאמרו ליצחק ויקא "פי אתה
 43 אבינו"¹¹ כמאמר חכמינו ז"ל בגמרא: "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר
 44 רבי יונתן: מאי דכתיב 'כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכינו
 45 אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך".
 46 לעתיד-לבוא יאמר לו הקדוש-ברוך
 47 הוא לאברהם: בניך חטאו לי! אמר
 48 לפניו: ריבוננו של עולם! ימחו על
 49 קדושת שמך. אמר: אימרו ליה ליעקב,
 50 דהוה ליה צער גידול בניו, אפשר
 51 דבעי רחמי עליהו, אמר ליה: בניך
 52 חטאו! אמר לפניו: ריבוננו של עולם!
 53 ימחו על קדושת שמך! אמר: לא כסבי
 54 טעמא, ולא ברדקי עצה.
 55 אמר לו ליצחק: בניך חטאו לי! אמר
 56 לפניו: ריבוננו של עולם! בני ולא
 57 בניך? בשעה שהקרימו לפניך נעשה
 58 לנשמע קראת להם בני בכורי ישראל,
 59 עכשיו בני ולא בניך?... פתחו ואמרו
 60 'אתה אבינו...'. לביאור
 61 הראשון: פיון שהעלאה
 62 דגבורות מלמטה למעלה
 63 היא ללא הגבלה, מה-שאין-
 64 בן המשכת החסידים
 65 מלמטה למטה היא
 66 בהגבלה¹² כמבואר ב'תורה אור'
 67 פרשתנו: "לעתיד-לבוא כתיב כי אתה
 68 אבינו שיעקר הצחוק והשמחה יהיה
 69 מבחינת יצחק שהוא מטה למעלה
 70 אשר בחינה זו אין קץ ותכלית כו'
 71 מה-שאין-כן (אברהם) בבחינת ממעלה
 72 למטה יש לה גבול המשכה למטה
 73 ולכן באברהם כתיב ב' פעמים אברהם, אברהם הא' הוא המשכה שיתהווה
 74 בחינת חכמה וכינה דאצילות ואלוקי אבותינו כנוכר לעיל. והמשכה ב'
 75 בבריאה-יצירה-עשיה. מה-שאין-כן יצחק בחינת מלמטה למעלה בחינת אין
 76 קץ ותכלית והכל ירוממוך סלה. ומוה נתהווה עיקר הצחוק כי גמירי משמיא
 77 מיהב יחבי משקל לא שקלי כו' מיהב הוא בחינת השתלשלות מאין ליש כו'.
 78 אבל עבודת האדם הוא ההיפוך והוא להיות ביטול היש לאין והוא בחינת
 79 יצחק צחוק ותענוג גדול". ולביאור השני - פי יראה¹³ מידתו של
 80 יצחק היא למעלה מאהבה¹⁴ מידתו של אברהם.

(7) תו"א מקץ מ, ד. לקו"ת בלק עג, א. 8) לשון הכתוב - ויצא כח, יב. וראה זח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. ת"ז תי' מה.
 (9) ובלקו"ת שם, שיראה תתאה היא בפסוקי דזמרה. (10) קונטרס העבודה פ"ג. (11) שבת פט, ב. (12) תו"א שם יז, ג. תו"ח
 שם קמה, ד. (13) וגם יראה תתאה (שבגילוי היא למטה גם מאהבה זוטא) שרשה ביראה עילאה (שלמעלה גם מאהבה רבה)
 - לקו"ת ראה לא, א. וראה בקונטרס העבודה שם, שאהבה היא בבחי' גילויים, ויראה, גם יראה תתאה, היא בבחי' עצמות.
 (14) אוה"ת שם. וראה גם תו"ח שם קמז, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ב) וְהָיָה בְּאֶחָד הַבְּיָכְלָאֵף כַּךְ שֶׁל מֵאֲמָרֵי חֲסִידוֹת בִּכְתָב יָד שֶׁיֵּצְאוּ
 2 לְאַחֲרוֹנָה לְחֻרוֹת¹⁵ (בדרך כלל הכוונה לכתבים שהיו ברוסיה והגיעו
 3 לידי הרבי), יִשְׁנוּ מֵאֲמָר חֲסִידוֹת שֶׁל הַיְצֻמָּח צְדָק' עַל הַפְּסוּק
 4 "וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק", וְבוּ מִבָּאָר, שֶׁעֵיקַר הַמַּעֲלָה דִּיצְחָק
 5 עַל אֲבָרְהָם הִיא לְעֵתִיד לְבוֹא.
 6 בימות המשיח דְּוָקָא. וְהִינוּ,
 7 שְׁגַם עֲכָשׁוּ בִּזְמַן הַגְּלוּת יֵשׁ
 8 מַעֲלָה בַּגְּבוּרָה מִיְדוּתוֹ שֶׁל יִצְחָק
 9 עַל חֶסֶד מִיְדוּתוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם
 10 (כמבואר לעיל מעלת ההעלאה מלמטה
 11 למעלה על ההמשכה מלמעלה למטה),
 12 אֲבָל בִּזְמַן הַזֶּה בְּכַדִּי שֶׁתְּהִיָּה
 13 מַעֲלַת הַגְּבוּרָה, צְרִיכָה
 14 הַגְּבוּרָה לְקַבֵּל מִהַחֶסֶד מְקוּר
 15 הַהִשְׁפָּעָה. מִה־שְׂאִינ־פֶּן לְעֵתִיד,
 16 לֹא תִצְטָרֵף הַגְּבוּרָה לְקַבֵּל
 17 מִהַחֶסֶד¹⁶ וְלֹכֵן דּוּקָא לְעֵתִיד לְבוֹא
 18 מַעֲלַת הַגְּבוּרָה תְּבוֹא לִידֵי בִיטוּי.
 19 וְעַל־פִּיזָה מִבָּאָר הַסְּתִירָה
 20 לְכַאוּרָה בֵּין הַמִּבְאָר בְּכַמָּה
 21 מְקוֹמוֹת בַּקְּבֵלָה וְחֲסִידוֹת
 22 שֶׁחֲסִידִים הֵם לְמַעֲלָה
 23 מַגְּבוּרוֹת, וְבֵין הַמִּבְאָר בְּכַמָּה
 24 מְקוֹמוֹת בְּעֵנֵן מַעֲלַת הַזְּהָב
 25 (גְּבוּרָה) עַל הַפְּסָף (חֶסֶד) כְּפִי
 26 שֶׁמִּשְׁיָךְ וּמִפְּרֵט. דְּהִנֵּה יְדוּעָה¹⁷
 27 בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת בְּעֵנֵן מַחְלֻקַּת
 28 קִרְחָה עַל כְּהוֹנֵת אֶהְרֹן, שֶׁרָצָה
 29 קוֹרָה שֶׁהַגְּבוּרוֹת לֹא יִהְיוּ
 30 טְפֹלוֹת לְחֲסִידִים אֲלֵא הַגְּבוּרוֹת
 31 יִהְיוּ עֵיקַר (בְּדוּגְמָה דְּלְעֵתִיד,
 32 שְׂאֵז יִהְיוּ הַגְּבוּרוֹת עֵיקַר),
 33 אֲבָל הָאֵמֶת הִיא שַׁעַר שֶׁלֹּא נִשְׁלַמָּה
 34 'עֲבוּדַת הַבִּירוּרִים' אִי אִפְשָׁר שֶׁהַגְּבוּרוֹת
 35 יִהְיוּ הַעֵיקַר.
 36 וְעַל זֶה נִעְנַשׁ קוֹרָה, כִּי עַל־יְדֵי
 37 שֶׁהִפְרִיד (וְאֵתְפִּלֵּג נַחֲלֵק וְנִפְרַד)
 38 הַגְּבוּרוֹת מִהַחֲסִידִים, גָּרַם
 39 חֲסָרוֹן בְּשִׁנְיָהֶם, הֵן בְּחֲסִידִים
 40 וְהֵן בַּגְּבוּרוֹת (שְׂזָהוּ פִּירוּשׁ
 41 נוֹסֵף בְּיִאֲתָפֵּלֵג, שֶׁהוּא עֵנֵן
 42 שֶׁל מַחְלֻקַּת וְחֲסָרוֹן בְּכָל

אֶחָד מֵהֶם גּוֹפָא עֲצוּמוֹ), וְלֹכֵן הִיָּה גַם עֲנָשׁוֹ שֶׁל קוֹרָה
 (שֶׁהַעוֹנֵשׁ הוּא לְפִי הַפְּגָם¹⁸, כְּמִבּוֹאָר בְּתַנּוּי פֶּרֶק כֹּד (בְּהַגְהָה) "וּלְפִי
 עֵרָךְ וְחִלּוּקֵי בְּחִינַת הַפְּגָם בְּנִפְשׁ וּבְשֵׁרָשָׁה בְּעֵלְיוֹנִים, כִּךְ הֵם חִלּוּקֵי בְּחִינַת
 הַמִּיּוּקָה וְהַעוֹנֵשׁ בְּגִיּהוֹנִים אוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה לְכָל עוֹנוֹ וְחֲטָא עוֹנֵשׁ מִיּוּחַד לְמַרְק
 וְלֵהֲעֵבִיר הַלְּכָלוֹךְ וְהַפְּגָם וְכֵן בְּחִיבֵי
 מִיתָה וְכֹרֵת אֵין פּוֹגְמִין כּוֹלָם בְּשׁוּוָה")
 וְהַעוֹנֵשׁ שֶׁל קוֹרָה הִיָּה בְּאוֹפֵן
 שֶׁהִיָּה גַם מִן הַבְּלוּעִים וְגַם
 מִן הַשְּׂרוּפִים¹⁹, שְׁגַבִּי
 הַבְּלוּעִים כְּתִיב²⁰ וַיִּרְדּוּ,
 וַיִּדְהָה מִלְּמַעְלָה לְמִטָּה (חֶסֶד
 שֶׁעֵנִינוּ הַשְּׁפָעָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה),
 וְעֵנֵן הַשְּׂרִיפָה הוּא מְלִמְטָה
 לְמַעְלָה (גְּבוּרָה שֶׁעֵנִינוּ הַעֲלָאָה
 מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה), כִּיּוֹן שְׁפָגַם
 בְּשִׁנְיָ הַעֲנִינִים הֵן בְּעֵנֵן חֶסֶד
 וְהֵן בְּעֵנֵן הַגְּבוּרָה.
 וְנוֹסֵף עַל מַה שֶׁמְצִינּוּ
 בְּמַחְלֻקַּת קִרְחָה שֶׁהִיָּה
 מַחְלֻקַּת שֶׁלֹּא לְשֵׁם שְׂמִיָם²¹,
 מְצִינּוּ עַל־דֶּרֶךְ־זֶה גַם
 בְּקְדוּשָׁה וְלֹאֲחֵר מִתַּן־תּוֹרָה,
 גְּבִי שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ, שְׁבִזְמַנּוֹ
 קִיָּמָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלֵמוּתָא²²,
 הִירֵחַ הִיָּה בְּשִׁלְמוֹתוֹ שֶׁנִּעְנַשׁ שְׁלֵמָה
 הַמֶּלֶךְ עַל כֶּף שֶׁכֶּסֶף לֹא נִחְשַׁב
 בְּיָמָיו לְמֵאוּמָה, כִּי אֵין
 חֲשִׁיבוֹת כְּלָל לְכֶסֶף (חֲסִידִים)
 לְגַבִּי הַזְּהָב (גְּבוּרוֹת)²³ כְּמִבּוֹא
 בּוֹהֵר שְׁכוּחַ הַשֶּׁמֶשׁ הַמֵּאִיר בְּעַפְרָה
 הָאֵרֶץ שְׁבִין הַהָרִים עוֹשֵׂה זָהָב וְאֵלְמָלָא
 חִיּוֹת רַעוּת שֶׁנִּמְצְאוּת שֵׁם הַרְבֵּה, לֹא
 הִיוּ אֲנָשִׁים עֲנִיִּים, וְעַל כֵּן כִּימֵי שְׁלֵמָה
 אֵין כֶּסֶף נִחְשַׁב מֵאוּמָה כִּי בְּגַלְל תּוֹקֵף
 הַשֶּׁמֶשׁ יֵשׁ הַרְבֵּה זָהָב, וְאוֹתוֹ עֵפֶר הוּא
 צַד הַדִּין (גְּבוּרָה), וְכִשְׁשֵׁלְמָה חֲסִתְכֵל
 בּוּ, שִׁיבָח וְאֵמֶר 'הַכּוֹל הִיָּה מִן הָעֶפֶר'.
 וּבְהַמְשָׁךְ דְּבִירֵי זְהוּרָה נִאֲמָר שֶׁשְׁלֵמָה
 טַעַם בּוֹהֵר כִּי רֵאָה שֶׁהִירֵחַ מִתְקַרֵּב
 לְשֶׁמֶשׁ וְהִימִין מִחִבְקָתוֹ, וְהַשְּׂמָל תַּחַת
 הָרֵאָשׁ (כְּכָתוּב "שְׂמָלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי
 וַיִּמִּינוּ תַּחֲבִקְנִי") וְכִיּוֹן שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ הִירֵחַ

(15) באב. מס' 31 (נדפס לאח"ז באוה"ת בראשית כרך ד תתיח, ב). (16) ראה גם סד"ה ואלה תולדות בתו"ח שם. (17) לקו"ת קרח נד, ב. ובכ"מ. (18) תניא פכ"ד. (19) סנהדרין קי, א. (20) קרח טז, ל-לג. (21) אבות פ"ה מ"ז. (22) שמור"ר פט"ו, כו. (23) מלכים"א י, כא. זח"א רנ, א.

ואלה תולדות יצחק בן אברהם

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 התקברו זו לזו, אמר מה עושה הימין והרי אינה אלא לקרב, מיד אין כסף
2 נחשב בימי שלמה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה דחית את הימין (צד
3 החסד), חייך שתצטרך לחסד בני אדם ולא תמצא. מיד סטתה השמש מכנגד
4 הירח והירח התחיל להחשיך, והיה שלמה מחזר על הפתחים ואומר 'אני
5 קהלת' ולא היה מי שיעשה איתו חסד,
6 כי הוא דחה את הימין ולא החשיב
7 אותו.
8 וְלִכְאוּרָה לא מובן מה החיסרון בכך
9 שהכסף, היינו החסד, לא נחשב, הָרִי
10 כֵּן הוּא פֶּאֶמֶת, וְכַמְבָּאָר
11 בְּכַמְּה מְקוֹמוֹת (וּבְקִיצוֹר
12 בַּתְּנִיא²⁴) הַעֲנִין דְּכַמְעֵלַת
13 הַזָּהָב מִידַת הַגְּבוּרָה עַל הַפְּסָף
14 מִידַת הַחֶסֶד?
15 וּמְבָאָר ה'צִמְח צֶדֶק',
16 שְׁבִשְׁבִיל הַבִּירוּרִים של הטוב
17 מהרע יֵשׁ צוּרָף בְּחֶסֶדִים,
18 וְדוֹקָא עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִים
19 הַגְּבוּרוֹת לְהִיּוֹת כְּדָבְעִי. וְלִכֵּן,
20 הִנֵּה עֲתָה בּוֹמֵן גְּלוּת בְּזִמְן
21 הַבִּירוּרִים, צְרִיכִים הַלְוִים
22 שְׁעִינִים גְּבוּרוֹת לְהִיּוֹת טְפָלִים
23 לְכַתְּנִים²⁵ שְׁעִינִים חֶסֶד. וְדוֹקָא
24 לְעֲתִיד כִּימוֹת הַמְּשִׁיחַ, לְאַחֲרֵי
25 גְּמַר כָּל הַבִּירוּרִים, כַּאֲשֶׁר כָּבַר
26 לֹא תִהְיֶה מְצִיאוֹת של רע, כִּי יִקְרִי
27 הַיַּעֲקֹב "אֵת רוּחַ הַטּוֹמְאָה
28 אֲעִבִיר מִן הָאָרֶץ"²⁶,
29 וְהַעֲבֹדָה תִּהְיֶה בְּקִדּוּשָׁה
30 בְּלִבָּהּ, אֲזַי יִהְיוּ הַגְּבוּרוֹת
31 לְמַעֲלָה לְגַמְרֵי מַהֲחֶסֶדִים.
32 ג) וּבַעֲנִין מַעֲלַת הַגְּבוּרוֹת עַל
33 הַחֶסֶדִים - מְבָאָר ה'צִמְח
34 צֶדֶק' שָׁם, שְׁזָהוּ עַל-דֶּרֶךְ
35 מַעֲלַת ה'מְסִירוֹת נִפְשׁ'
36 (הַעֲלָאָה) עַל עֶסֶק הַתּוֹרָה
37 וּמַצּוֹת (הַמְּשַׁכָּה), שְׁעַל-יְדֵי
38 תּוֹרָה וּמַצּוֹת נַעֲשֶׂה יְחִיד
39 חִיבֹר וְהַמְּשַׁכָּה פְּנִימִית של ו"ה
40 האותיות האחרונות של שם הוי',
41 המידות העליונות (זעיר אנפין)
42 והמלכות, וְעַל-יְדֵי מְסִירוֹת-נִפְשׁ

(24) פ"נ. (25) ראה גם לקו"ת שם, ג. (26) זכרי' יג, ב. (27) ראה גם לקו"ת אמור לג, ג. בלק עה, ב. (28) ראה גם ת"א מג"א צט, ב. לקו"ת ויקרא ד, ג. (29) מגיד מישרים ר"פ בראשית סד"ה הלא לך למינדע. פ' אמור ד"ה אח"כ פי' לי. פ' בחוקות ד"ה ביום הנזכר. ובכ"מ. (30) ח"ג קסח, א. (31) כז, כח. (32) בשיחות שלפני המאמר - ס"ט (תורת מנחם - התוועדיות חמ"א ע' 289 ואילך).